

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙНИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація: Розглянуто та проаналізовано сутність управління фінансовими ризиками. Визначено особливості управління фінансовими ризиками підприємств в умовах війни

Ключові слова: фінансовий ризик, управління, ризик втрати ліквідності, ризик банкрутства

Abstract: The essence of financial risk management is considered and analyzed. Features of financial risk management of enterprises in war conditions are determined

Keywords: financial risk, management, risk of loss of liquidity, risk of bankruptcy

В сучасних умовах функціонування будь-який суб'єкт господарської діяльності відчуває вплив значної кількості фінансових ризиків. Це зумовлено процесами глобалізації економіки, пандемією COVID-19. Особливо гостро питання управління фінансовими ризиками стоїть перед українськими підприємствами, оскільки внаслідок війни з росією значна кількість підприємств була вимушена релокуватись, втратила повністю свої потужності внаслідок руйнувань та окупації територій.

У зв'язку із цим, важливим є дослідження особливостей управління фінансовими ризиками в умовах війни.

Категорію «ризик» визначають як небезпеку потенційно можливої втрати ресурсів або недоотримання доходів в порівнянні з варіантом, який розрахований на раціональне використання ресурсів в даному виді підприємницької діяльності [1].

У широкому розумінні фінансовий ризик розглядається як ймовірність або можливість настання непередбачуваних фінансових витрат (зниження прибутків, доходів, втрата капіталу тощо) у ситуації невизначеності умов здійснення підприємницької діяльності [2].

Управлінням фінансовими ризиками є процес ідентифікації ризиків, визначенні їх величини, моніторинг ризику та його уникнення або зменшення розміру впливу.

Виділяють різні види фінансових ризиків, основними з яких є:

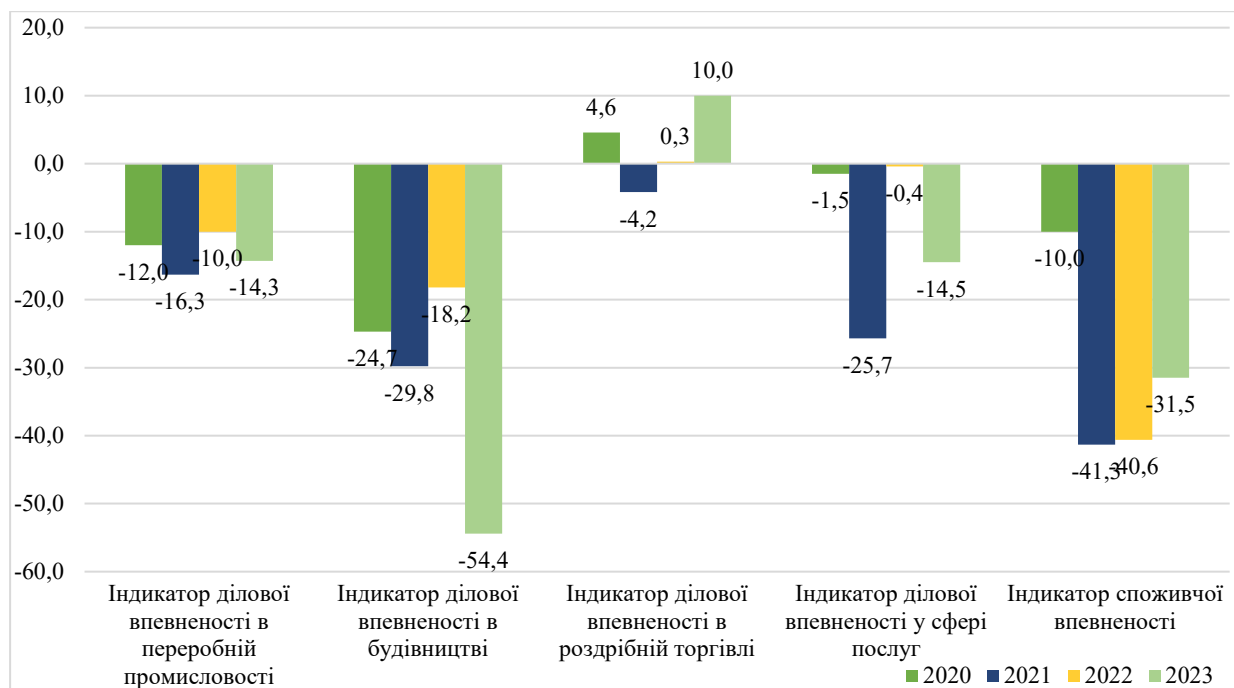
- ризик зниження (втрати) фінансової стійкості,
- ризик збитковості;
- ризик втрати ліквідності;
- ризик неплатоспроможності;
- інфляційний ризик;
- інвестиційний ризик;
- ринковий ризик;
- валютний ризик;
- кредитний ризик.

З 24 лютого 2022р. українські підприємства відчувають на собі вплив усіх зазначених ризиків.

Станом на сьогодні понад 30% території України зазнали втрат від пов'язаних з війною забруднень, руйнувань, бомбардувань. Повністю зруйновано та розкрадено такі промислові підприємства-гіганти як Азовсталь, Артемсіль, Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча, Кременчуцький нафтопереробний завод, Одеський нафтопереробний завод, Авдіївський коксохімічний завод. Значна частина підприємств Донецької, Херсонської області знищена повністю та не підлягає відновленню. Суттєвих збитків зазнала й критична інфраструктура України.

Таким чином, на вітчизняні підприємства впливає значна кількість фінансових ризиків, які можуть спричинити не лише тимчасову неплатоспроможність, але й банкрутство та повну втрату цілісних майнових комплексів.

Про негативну динаміку зростання впливу фінансових ризиків свідчить і динаміка індикаторів економічних настроїв, який складається з індикатора ділової впевненості в переробній промисловості, будівництві, роздрібній торгівлі, сфері послуг, споживчої впевненості (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка індикаторів економічних настроїв станом на 1 квартал 2020-2023рр (за даними [3])

З рис. 1 видно, що економічні настрої є досить песимістичними і найгіршою є ділова впевненість в будівництві. Це зумовлено систематичним руйнуванням будівель, підприємств. Саме тому будівельні підприємства та інвестори неохоче вкладають кошти в нове будівництво, очікуючи на закінчення війни.

Суттєво погіршився й індикатор споживчої впевненості, що пов'язане із зростанням інфляції, безробіття, підвищенням цін на продукти харчування, невпевненістю у майбутньому.

Отже, підприємствам для зменшення впливу фінансових ризиків важливим є впровадження енергозберігаючих технологій для зниження залежності від зростання комунальних платежів, релокація за умови функціонування на території, яка межує із територією ведення активних бойових дій, отримання 100% попередньої оплати за свою продукцію, пошук нових постачальників, пошук та участь у грантових програмах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Єпіфанова І. Ю., Панкова В. Д., Ткачук Л. М. Стратегічне управління ризиками в системі управління персоналом. Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки". 2021. № 6. С. 12-15.
2. Лактіонова О. А. Л 198 Управління фінансовими ризиками: навчальний посібник / Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 256 с.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. <https://www.ukrstat.gov.ua/>

Джеджула В'ячеслав Васильович – д-р. екон. наук, професор кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, djedjulavv@gmail.com

Грибок Наталія Олексіївна – студентка групи МФК-196, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця

Dzhedzula Viacheslav V. - Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, djedjulavv@gmail.com

Natalia O. Hrybok – student, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia